

ул. Панаса Мирного, 26, г. Киев, 01011, Украина,
e-mail: natalyust@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kudrytska Natalia, PhD, Senior Researcher, Senior Fellow for Development of Industrial Infrastructure, Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine, st. Panasa Myrnoho, 26, Kyiv, 01011, Ukraine, e-mail: natalyust@ukr.net

УДК 658:631.11(477.85)

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2018-38-70-77>

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ РИНКУ ПРАЦІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Мармуль Л.О.
Романюк І.А.

Предметом дослідження є структура ринку праці сільських територій шляхом розвитку підприємств сільського зеленого туризму.

Метою роботи є виявлення проблем і тенденцій зайнятості населення сільських територій та обґрунтування організації альтернативних видів зайнятості на селі шляхом розвитку підприємств сільського зеленого туризму.

Методологічною основою статті стали загальнонаукові методи пізнання, узагальнення, метод порівняльного аналізу, статистичний та інші методи дослідження.

Результати роботи. Ринок праці на селі характеризується згортанням пропозиції робочих місць через холдингізацію аграрного виробництва, його модернізацію. Спостерігається підвищення продуктивності праці, вивільнення великих мас сільського населення, зменшення рівнів його доходів та життєдіяльності. Це спонукає до пошуку та обґрунтування альтернативних видів зайнятості на селі. Одним із них у статті визначено сільський зелений туризм та його підприємства. Тим більше, що організація малих туристичних підприємств та агроосель на селі не потребує значних інвестицій та спеціальної фахової підготовки працівників. Вони ґрунтуються на використанні матеріальних ресурсів фермерських, особистих селянських та домогосподарств, а також традиціях гостинності та сільського укладу життя українців.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані органами державної виконавчої влади при вдосконаленні структури ринку праці сільських територій.

Висновки. З метою розвитку економіки сільських територій та розширення ринку праці для сільських жителів нами запропоновано розвиток підприємств сільського зеленого туризму. Організація нових видів економічної діяльності на сільських територіях покликана підвищити рівень доходів сільського населення. При активному розвитку унікальних та конкурентоспроможних напрямів сільського зеленого туризму, для здійснення яких сільські території використовуються як перевага, а не трактуються як недолік, можливим є вихід на достатньо високий рівень прибутковості. Це дасть поштовх до подальшого розвитку сільської місцевості та виникнення суміжних чи обслуговуючих суб'єктів підприємництва.

Ключові слова: сільські території, підприємства, сільський зелений туризм, ринок праці, зайнятість, альтернативні види, населення, удосконалення.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРУКТУРЫ РЫНКА ТРУДА СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ ПУТЕМ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМА

Мармуль Л.А.
Романюк И.А.

Предметом исследования является структура рынка труда сельских территорий путем развития предприятий сельского зеленого туризма.

Целью работы является выявление проблем и тенденций занятости населения сельских территорий и обоснование организации альтернативных видов занятости на селе путем развития предприятий сельского зеленого туризма.

Методологической основой статьи стали общенаучные методы познания, обобщения, метод сравнительного анализа, статистический и другие методы исследования.

Результаты работы. Рынок труда на селе характеризуется свертыванием предложения рабочих мест через холдингизации аграрного производства, его модернизацию. Наблюдается повышение производительности труда, высвобождение огромных масс сельского населения, уменьшение уровней его доходов и жизнедеятельности. Это побуждает к поиску и обоснованию альтернативных видов занятости на селе. Одним из них в статье определено сільський зелений туризм и его предприятия. Тем более, что организация малых туристических предприятий и агроосадеб на селе не требует значительных инвестиций и специальной профессиональной подготовки работников. Они

основываются на использовании материальных ресурсов фермерских, личных крестьянских и домохозяйств, а также традициях гостеприимства и сельского уклада жизни украинцев.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы органами государственной власти при совершенствовании структуры рынка труда сельских территорий.

Выводы. С целью развития экономики сельских территорий и расширения рынка труда для сельских жителей нами предложено развитие предприятий сельского зеленого туризма. Организация новых видов экономической деятельности на сельских территориях призвана повысить уровень доходов сельского населения. При активном развитии уникальных и конкурентоспособных направлений сельского зеленого туризма, для осуществления которых сельские территории используются как преимущество, а не трактуются как недостаток, возможно выход на достаточно высокий уровень доходности. Это даст толчок к дальнейшему развитию сельской местности и возникновения смежных или обслуживающих субъектов предпринимательства.

Ключевые слова: сельские территории, предприятия, сельский зеленый туризм, рынок труда, занятость, альтернативные виды населения, совершенствование.

IMPROVING THE STRUCTURE OF THE LABOR MARKET OF AGRICULTURAL TERRITORIES BY DEVELOPING AGRICULTURAL GREEN TOURISM ENTERPRISES

Marmul' L.O.
Romaniuk I.A.

The subject of the research is the structure of the labor market of rural areas through the development of enterprises of rural green tourism.

The purpose of the work is to identify problems and trends of employment of rural population and to substantiate the organization of alternative types of employment in rural areas through the development of rural green tourism enterprises.

Methodological basis of the article became general scientific methods of cognition, generalization, method of comparative analysis, statistical and other methods of research.

Results of work The labor market in the countryside is characterized by the curtailment of job offers through the holding of agrarian production, its modernization. There is an increase in labor productivity, the release of large masses of the rural population, a decrease in the levels of its income and life. This leads to the search for and justification of alternative types of employment in the countryside. One of them is the definition of rural green tourism and its enterprises. Moreover, the organization of small tourist enterprises and agro-villages in the village does not require significant investments and special professional training of workers. They are based on the use of material resources of farmers, personal peasant and households, as well as the traditions of hospitality and the rural way of life of Ukrainians.

The field of application of results. The results of the study can be used by the state executive authorities in improving the structure of the labor market of rural areas.

Conclusions With the purpose of developing the rural economy and expanding the labor market for rural residents, we proposed the development of rural green tourism enterprises. The organization of new types of economic activity in rural areas is intended to increase the incomes of rural population. With the active development of unique and competitive destinations for rural green tourism, for which rural areas are used as an advantage, rather than treated as a disadvantage, it is possible to reach a sufficiently high level of profitability. This will give impetus to the further development of the countryside and the emergence of adjacent or serving businesses.

Key words: rural territories, enterprises, rural green tourism, labor market, employment, alternative kinds, population, improvement.

Постановка проблеми. Ринок праці населення сільських територій характеризується значними деформаціями та погіршенням структури. Вивільнення працівників аграрних підприємств досягло величезних масштабів і склало, за різними оцінками, від 5 до 7 млн. осіб. Таку кількість людей за короткий період не можливо працевлаштувати навіть шляхом залучення потенціалу міських підприємств, самозайнятості в особистих домогосподарствах, імміграції за кордон. Тому важливе значення має організація альтернативних видів зайнятості на селі.

В якості альтернативних видів зайнятості на селі пропонується розвивати органічне землеробство; народні промисли й ремесла, ужитково-прикладне мистецтво; переробні підприємства (міні-пекарні, олійниці, крупорушки, міні-сироварні, м'ясопереробні цехи тощо); соціальні та інфраструктурні заклади й організації. При цьому підприємства сільського зеленого туризму мають пріоритети як такі, що не потребують додаткових капіталовкладень та можуть формуватися будь-якою сільською родиною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання соціально-економічного розвитку сільських територій висвітлено у працях вітчизняних науковців: П. Березівського, О. Біттера, Д. Богині, О. Бугуцького, І. Гнибіденка, О. Гудзинського, М. Долішнього, О. Єрмакова, С. Злупка, М. Ігнатенка, О. Котлера, В. Лагодієнка, Е. Лібанової, Л. Мармуль, В. Онікієнка, О. Онищенко, І. Романюк, П. Саблука, У. Садової, І. Топіхи, Г. Черевка та ін. Питанням формування, розвитку та ефективного управління зеленим туризмом присвячено чимало досліджень. Розвиток та становлення підприємств зеленого туризму знайшли широке відображення у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких слід згадати: Є. Богданова, І. Гришову, А. Дубоделову, Ю. Зінько, В. Кафарського, В. Косенка, М. Кострицю, С. Мельниченко, М. Рутинського, Н. Тихонову, К. Дронга, Я. Маєвського, Л. Сімкова, В. Яковенка та ін.

Метою статті є виявлення проблем і тенденцій зайнятості населення сільських територій та обґрунтування організації альтернативних видів зайнятості на селі шляхом розвитку підприємств сільського зеленого туризму. В такому розумінні мова йде про диверсифікацію сільської економіки та збільшення зайнятості сільського населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз облікової кількості штатних працівників за видами економічної діяльності у країні у 2012-2015 рр. показує, що її скорочення було викликано зниженням кількості працюючих, насамперед, в агроформуваннях та будівельних організаціях. Так, у будівництві кількість працівників скоротилася з 443,3 тис. осіб до 359,9 тис. осіб (на 82,4 тис. осіб або 18,6%) і практично таким же чином у сільському господарстві – з 603,5 тис. осіб до 511,1 тис. осіб (на 92,4 тис. осіб 18,1%). Трудові ресурси на транспорті, освіті, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги навіть помітно збільшилися.

Таким чином, відбулися принципово важливі структурні зрушення й у зайнятості населення. Село залишається, як і раніше, але вже значно меншою мірою, сферою докладання сільськогосподарської праці [1, с. 253]. Отже, ринок праці характеризувався постійним скороченням кількості працівників у виробничих видах економічної діяльності та постійним збільшенням кількості зайнятого населення у сфері послуг. При цьому найбільша кількість населення була зайнята у таких видах економічної діяльності: торгівля; ремонт автомобілів, побутових приладів та предметів особистого вжитку, діяльність готелів та ресторанів (табл. 1).

Незважаючи на постійне скорочення кількості зайнятого населення у цих видах економічної діяльності (окрім торгівлі), в них працювала найбільша кількість зайнятого населення країни. Виходячи з даних табл. 1, виникає питання щодо кількості зайнятого населення у секторі державного управління, які утримуються цілком за бюджетні кошти.

Таблиця 1. Динаміка облікової кількості штатних працівників в Україні за видами економічної діяльності*

Види економічної діяльності	Облікова кількість штатних працівників							
	усього				з них жінки			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	603,5	573,4	526,4	511,1	230,2	212,2	193,2	191,1
Промисловість	3086,5	2847,7	2898,9	2895,2	1258,1	1145,4	1145,5	1145,1
Будівництво	442,3	353,5	355,8	359,9	93,0	75,9	75,7	75,8
Транспорт	311,0	290,2	734,5	755,2	106,6	99,2	251,6	252,3
Освіта	1722,8	1736,4	1726,5	1727,1	1321,9	1333,7	1323,9	1325,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1328,7	1340,1	1332,1	1331,9	1101,6	1108,7	1099,1	1099,6

*Розраховано автором на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Вважаємо, що в умовах сучасної кризи збільшення витрат на державне управління не є виправданим [2, с. 197]. Проаналізувавши кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності, ми з'ясували, в яких видах економічної діяльності була зайнята найбільша кількість працівників протягом 2005-2015 рр. Однак ці дані не розкривають повної ситуації, яка склалася на ринку праці. Для цього необхідно проаналізувати основні його змістовні складові, а саме: попит та пропозицію на робочу силу (табл. 2).

Таблиця 2. Попит підприємств провідних галузей на робочу силу в Україні за видами економічної діяльності*

	2005 р.		2015 р.	
	тис. осіб	у % до підсумку	тис. осіб	у % до підсумку
Потреба у працівниках всього	170,5	100	59,3	100
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	8,1	4,7	2,9	4,9
Промисловість	55,8	32,7	16,6	28,0
добувна промисловість	8,0	4,6	1,3	2,2
обробна промисловість	41,7	24,4	13,0	22,0
виробництво та розподіл електроенергії, газу та води	6,1	3,6	2,3	3,9
Будівництво	17,0	9,9	3,5	5,9
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових приладів та предметів особистого вжитку	24,1	14,1	7,1	12,0
Діяльність готелів та ресторанів	2,4	1,4	1,1	1,8
Діяльність транспорту та зв'язку	11,4	6,6	5,0	8,4
Фінансова діяльність	3,7	2,2	0,9	1,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	15,5	9,0	4,8	8,1
Державне управління	14,2	8,3	7,7	13,0
Освіта	4,1	2,4	2,1	3,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	8,5	5,0	5,9	9,9
Інші види економічної діяльності	5,7	3,3	1,7	2,7

*Розраховано автором на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Очевидно, що з початку кризи на ринку праці проявилися негативні тенденції його функціонування. З 2005 по 2015 рр. проаналізуємо, у яких видах економічної діяльності попит на робочу силу був найбільшим, а в яких найменшим. У першу чергу, хотілося б відмітити майже дворазове зменшення попиту на робочу силу за всіма видами економічної діяльності з 2005 по 2015 р. на 65,2%. Так, скорочення попиту на робочу силу відбулося у промисловості на 4,7%, торгівлі – на 2,1%, будівництві – на 4%. Незважаючи на це, найбільший попит на робочу силу залишається у промисловості, друге місце посідає державне управління, третє – торгівля.

У селі скорочення попиту на робочу силу в агроформуваннях відбулося більше, ніж у 2,8 разів. Бідність за умовами життя за ознаками позбавлень була найбільш поширена в сільських та багатодітних домогосподарствах [3, с. 94]. Так, серед сільських домогосподарств були бідними за умовами життя 45,0% проти 14,0% домогосподарств, які проживають у міських населених пунктах. Серед багатодітних домогосподарств 41,0% мали 6 та більше ознак позбавлень матеріальних та інших благ, що, відповідно в 1,7 та 1,9 разів більше, ніж у домогосподарствах без дітей та в однодітних домогосподарствах. На селі проживає, проте, 13,6 % сімей з чотирма особами і 13,4% з п'ятьма особами та більше (рис. 1).

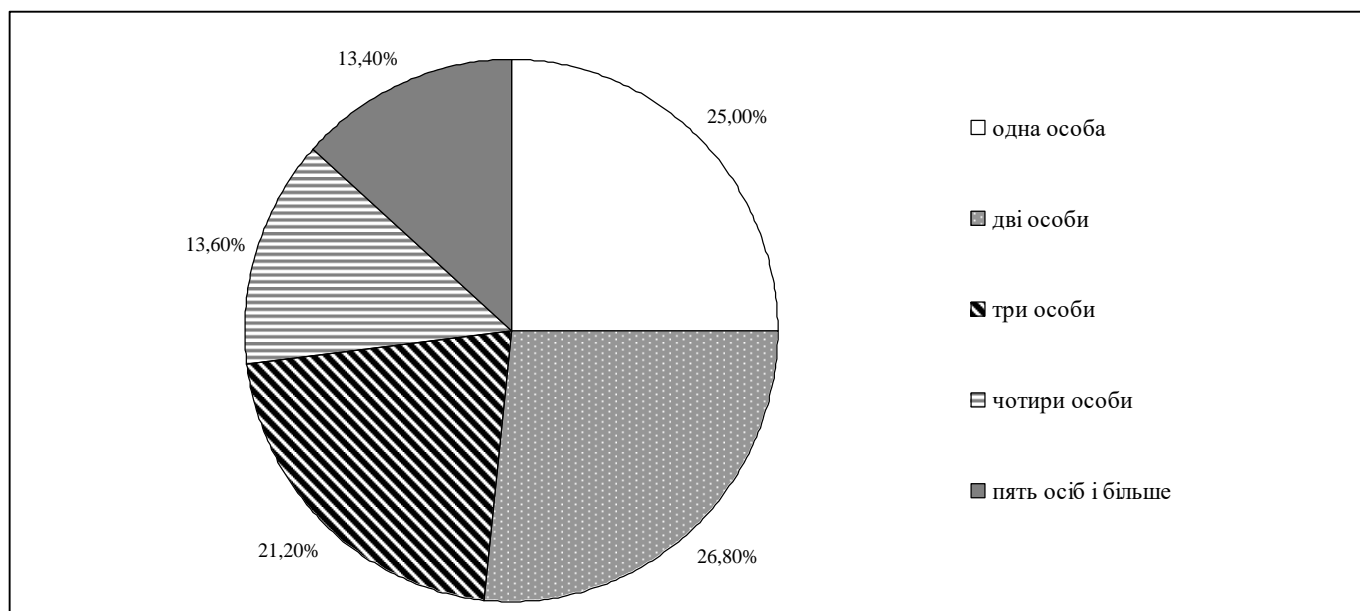

Рисунок 1. Розподіл сільських домогосподарств України за розміром
 Побудовано на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Склад сільських домогосподарств за статтю та віком їх членів наведено на рис. 2.

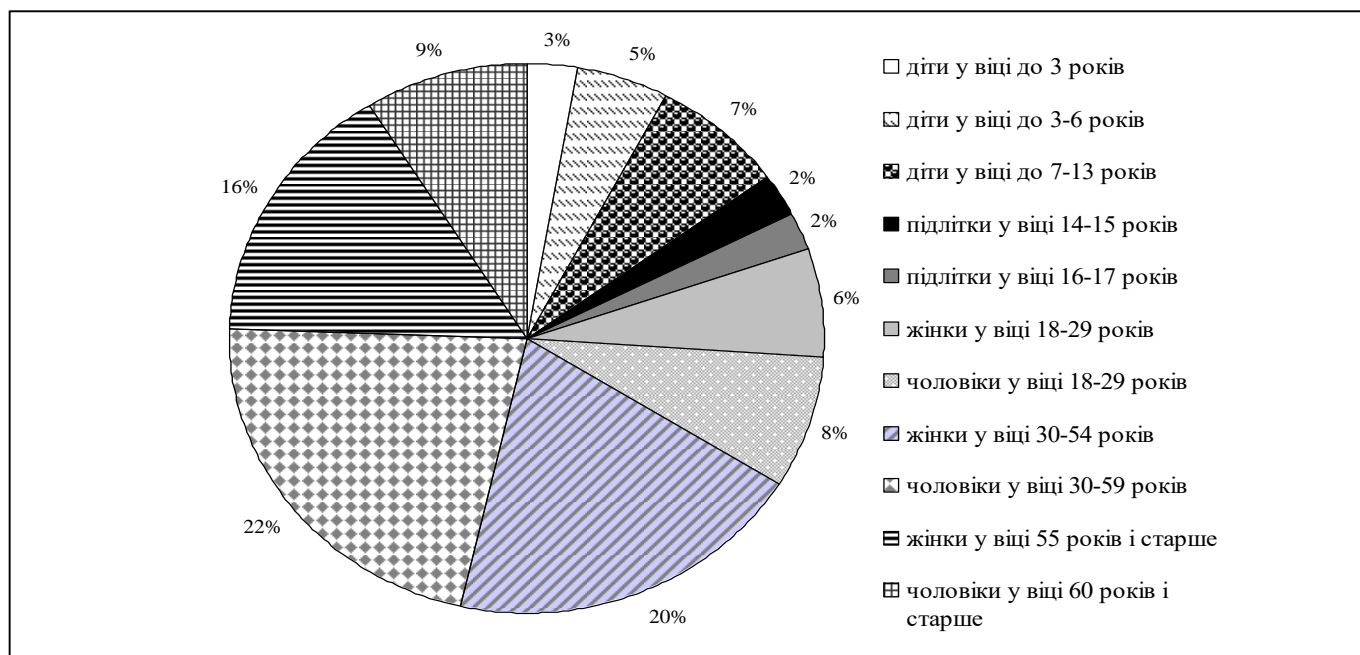

Рисунок 2. Склад сільських домогосподарств за статтю та віком їх членів у 2015 р.
 Побудовано на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Звертає особливу увагу як негативна тенденція незначна частка домогосподарств з дітьми. Це не дає підстави думати про їх розширене відтворення на перспективу, як і переважання родичів старшого віку [4].

У структурі сукупних витрат сільських домогосподарств України переважають витрати на харчування (54,6%) та витрати на непродовольчі товари (22,8%) (рис. 3). Найменше видатків є характерним для освіти, культури, відпочинку, отже, саморозвитку та всебічного вдосконалення особистості.

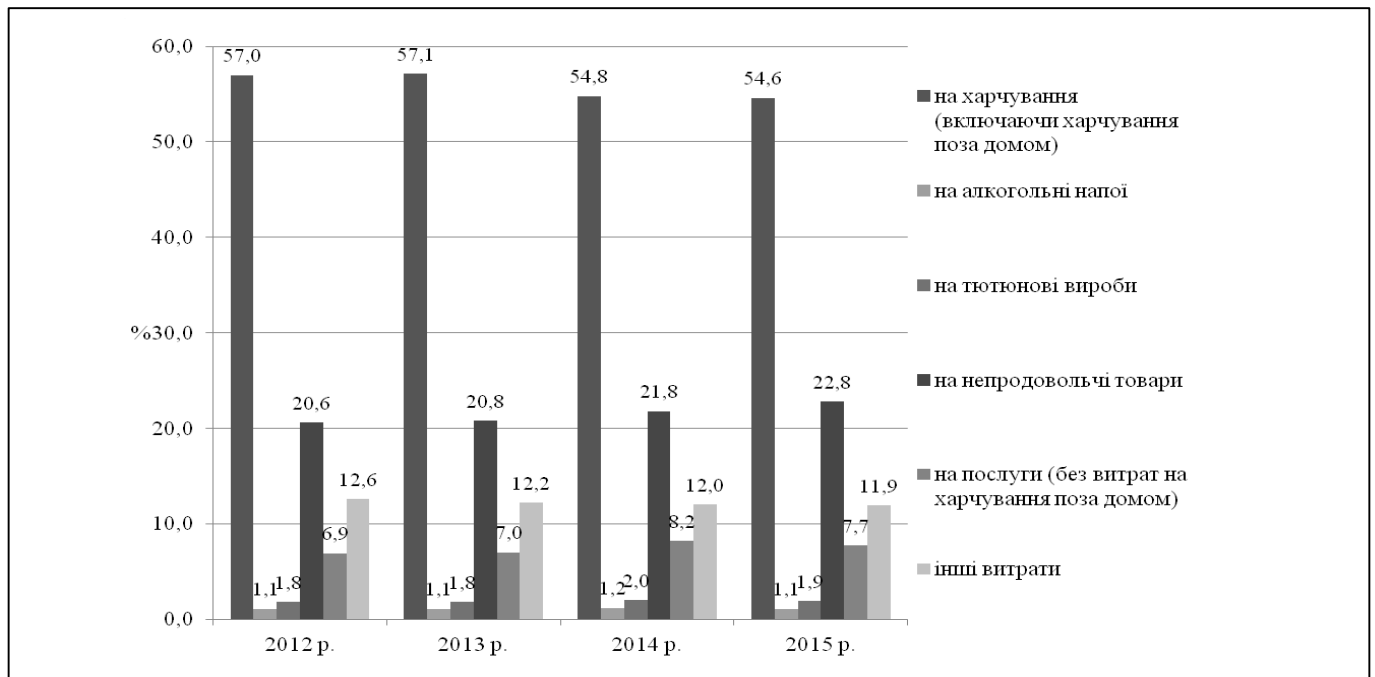

Рисунок 3. Структура сукупних витрат сільських домогосподарств України у 2012-2015 рр.

Побудовано на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Витрати на відпочинок традиційно коливаються на рівні 3,1-3,2% бюджету сільських родин. У структурі сукупних ресурсів сільських домогосподарств України у оплаті праці займає найбільшу частку (37,2 %), доходи від продажу сільськогосподарської продукції займають 29,7 %, грошова допомога від родичів, інших осіб та інші доходи – 10,2 %. Доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості складають лише 2,9 % сукупних ресурсів сільських домогосподарств (рис. 4).

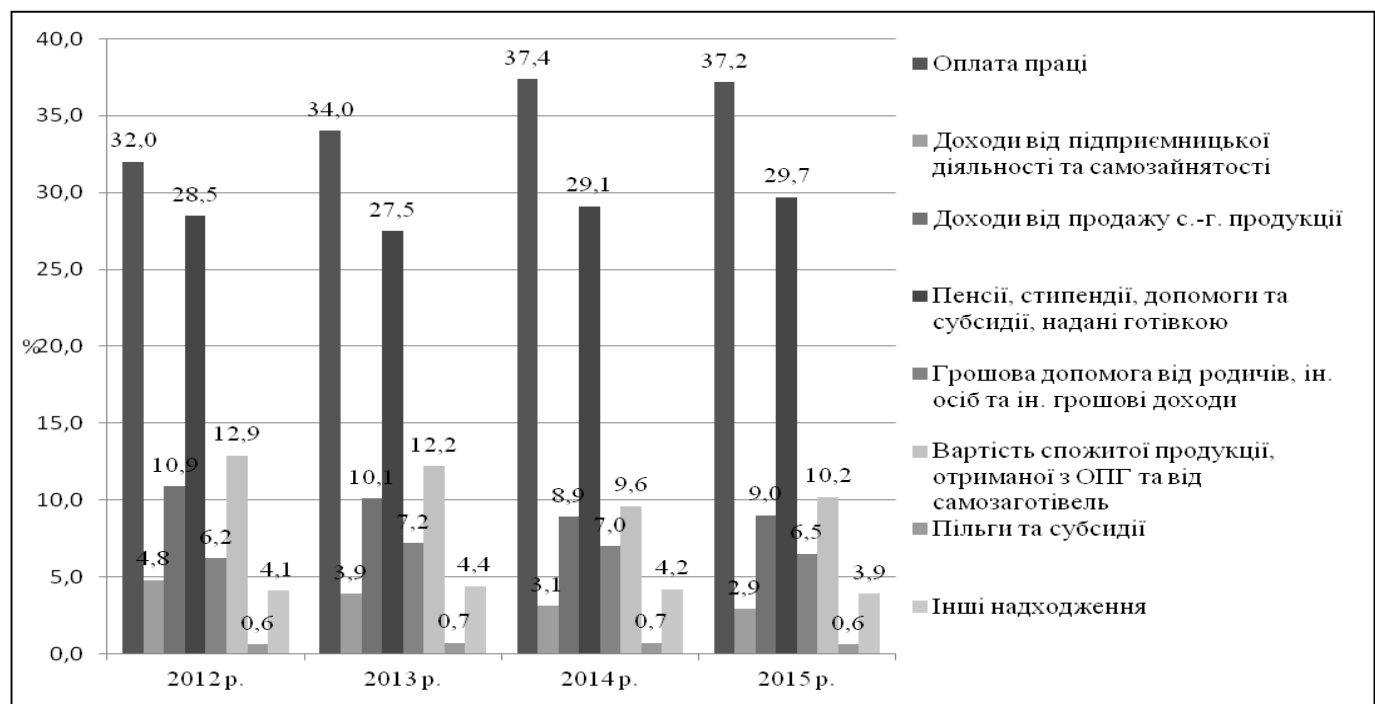

Рисунок 4. Структура сукупних ресурсів сільських домогосподарств України у 2012-2015 рр.

Побудовано на основі даних Державної служби статистики України, 2016 р.

Частка домогосподарств із середньодушовими еквівалентними грошовими доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму становить 18,2 %, що на 1,5 в.п. менше, ніж у попередньому році (табл. 3). Це також не сприяє розумінню сільського зеленого туризму як виду підприємницької діяльності сільськогосподарських підприємств на засадах диверсифікації. Рівень зайнятості сільського населення впливає на якість його життя та величину доходів [5, с. 127]. У свою чергу, високе значення останніх є потужним стимулом для продуктивної зайнятості.

Серед показників майнового стану селян є наявність у домогосподарствах товарів тривалого користування. Вибіркові статистичні опитування, які були проведені у 2015 р., свідчать про певні позитивні тенденції щодо покращення забезпечення мешканців села цими товарами.

Так, холодильники мали 95,6% домогосподарств, кольорові телевізори – 93,5%, електропраски – 93,3%, пральні машини – 77,4%, мобільні телефони – 74,5%, пылесоси – 58,2% тощо. У 2015 р. в порівнянні з 2010 р. значно збільшилась частка домогосподарств, у власності яких були: мікрохвильові печі (з 17,5% до 21,9%), супутникові антени (з 14,6% до 20,3%), відеомагнітофони (з 12,3% до 23,8%), морозильні камери (з 11,8% до 16,0%).

Таблиця 3. Розподіл сільських домогосподарств із середньодушовими грошовими доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму*

Роки	Частка домогосподарств із середньодушовими еквівалентними грошовими доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму		Частка домогосподарств із середньодушовими еквівалентними загальними доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму	
	у кількості домогосподарств відповідної групи	у загальній кількості домогосподарств із середньодушовими еквівалентними грошовими доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму	у кількості домогосподарств відповідної групи	у загальній кількості домогосподарств із середньодушовими еквівалентними загальними доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму
2009	28,0	49,3	15,5	41,7
2010	22,0	51,2	9,9	42,8
2013	18,9	51,3	8,2	42,3
2014	19,7	50,3	10,2	41,9
2015	18,2	48,6	8,8	39,4
Відхилення 2015р. від 2009р. (+,-)	-9,8	-0,7	-6,7	-2,3
Відхилення 2015р. від 2014р. (+,-)	-1,5	-1,7	-1,4	-2,5

* Розраховано автором за даними Державної служби статистики України, 2016 р.

У той же час значна частина товарів високої вартості селянам поки що недоступна. Це посудомийні машини (їх мають лише 0,1% сільських домогосподарств), кондиціонери (1,5%), відеокамери (1,9%), комп'ютери (9,9%) та багато інших товарів тривалого користування. Навіть автомобілі у 2015 р. мали лише 20,0% сільських домогосподарств. Таким чином, низький рівень доходів селян не дає їм можливості мати в користуванні необхідне дороге майно, яке нині уже стало доступним для більшості міського населення. Тим більше, не йдеться про використання ними як споживачами послуг навіть бюджетного туризму й відпочинку; продуктів органічного харчування, що не сприяє збільшенню попиту, отже, й диверсифікації діяльності.

Окремим напрямом аграрної політики на селі є сприяння розвитку альтернативної зайнятості сільського населення. Як показує світовий досвід, сільськогосподарська зайнятість буде скорочуватися і далі, і тільки зростання несільськогосподарського сектора дозволить знизити безробіття, диверсифікувати джерела доходу в сільській місцевості, сприяючи зростанню добробуту сільських жителів та збереженню сільських населених пунктів. Прискорений розвиток несільськогосподарської зайнятості, яка б абсорбувала робочу силу, що вивільняється з сільськогосподарських підприємств і домогосподарств, дозволить істотно розширити сферу залучення сільської робочої сили [6, с. 140].

Це також сприятиме згладжуванню міжсезонного характеру праці сільських жителів, формуванню багатогалузевої структури зайнятості сільського населення. Він дасть можливість уповільнити темпи і мінімізувати негативні наслідки сільської міграції; створити умови для закріплення молоді на селі за рахунок розвитку виробництв, які вимагають високої кваліфікації. Також можливо підвищити доходи сільських жителів і, таким чином, знизити рівень бідності, підвищити мобільність робочої сили через поширення інформації про ситуацію на локальних ринках праці. Нарешті буде сформована занятість, орієнтована на ціннісні установки різних соціальних верств сільського населення.

У науковій літературі оперують двома термінами – «альтернативна зайнятість у сільській місцевості» і «несільськогосподарська зайнятість». У нашому дослідженні використовується термін «альтернативна

зайнятість», під якою пропонується розглядати зайнятість сільського населення несільськогосподарською діяльністю з виробництва товарів і послуг, а також окремими спеціалізованими видами сільськогосподарської діяльності, які не є типовими і масовими на даній конкретній території. Одним із основних напрямів забезпечення сталого розвитку сільських територій є диверсифікація сільської економіки [7, с. 231]. Необхідно здійснювати пошук додаткових видів зайнятості та джерел доходів сільських сімей, оптимальних організаційно-економічних рішень, які сприятимуть самоорганізації сільської економіки, більш раціональному використанню трудового потенціалу та сталому розвитку сільських територій.

Політика стимулювання альтернативної зайнятості на селі сприятиме зменшенню бідності сільських жителів. Також важлива державна підтримка та сприяння розвитку як сільського господарства, так і несільськогосподарських видів економічної діяльності, що сприятиме соціально-економічному розвитку сільських територій [8, с. 402]. На загальнодержавному рівні необхідно розробити заходи для поетапного переходу з переважно монофункціональної моделі сільської економіки до поліфункціональної та диверсифікованої.

Висновки. З метою розвитку економіки сільських територій та розширення ринку праці для сільських жителів нами запропоновано розвиток підприємств сільського зеленого туризму. Організація нових видів економічної діяльності на сільських територіях покликана підвищити рівень доходів сільського населення. При активному розвитку унікальних та конкурентоспроможних напрямів сільського зеленого туризму, для здійснення яких сільські території використовуються як перевага, а не трактуються як недолік, можливим є вихід на достатньо високий рівень прибутковості. Це дасть поштовх до подальшого розвитку сільської місцевості та виникнення суміжних чи обслуговуючих суб'єктів підприємництва.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко М. М. Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. Серія «Економічні науки». Т. 12, № 1 (43). Львів, 2010. С. 252-255.
2. Вазинський Ф. А., Колодійчук А. В. Вплив економічної кризи на розвиток сільських територій // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. 2011. № 9. С. 195-199.
3. Кудінова І. П. Зелений туризм як один із напрямів розвитку підприємництва в сільській місцевості // Науковий вісник Національного аграрного університету. Київ 2008. № 124. С. 91-96.
4. Вишневецька О. М. Процеси глобалізації та перспективи соціально-економічного розвитку сільських територій URL : http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Economics/12_80152.doc.htm
5. Вазинський Ф. А., Колодійчук А. В., Молнар О. С. Диверсифікація та кооперація розвитку сільських територій регіону // Науковий вісник Ужгородського університету: зб. наук. праць. Сер.: Економіка. 2011. Спецвип. 33, ч. 3. С. 125-129.
6. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритети розвитку туристичної галузі України // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. 2008. №1 (6). С. 138-143.
7. Мармуль Л. О., Романюк І. А. Ринок праці та зайнятість населення сільських територій: теорія і практика регулювання: [монографія]. Херсон: Айлант, 2015. 266 с.
8. Кравцов С. С. Оцінка інвестиційної привабливості сільського зеленого туризму на основі розрахунку ефекту мультиплікатора // Механізми державного управління економікою України: зб. наук. праць ДонДУУ. Донецьк: ДонДУУ, 2010. Т. XI. С. 398-405.

References

1. Ihnatenko M. M. (2010). *Problemy ta perspektyvy rozvytku sil's'koho turyzmu v Ukrayini [Problems and prospects of development of rural tourism in Ukraine]*. Naukovyy visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu veterynarnoyi medytsyny ta biotekhnolohiy im. S.Z. Hzyhts'koho, 12, 252-255 (in Ukr.).
2. Vazhyns'kyu F. A. & Kolodiychuk A. V. (2011). *Vplyv ekonomichnoyi kryzy na rozvytok sil's'kykh terytoriy [The impact of the economic crisis on the development of rural areas]*. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini, 9, 195-199 (in Ukr.).
3. Kudinova I. P. (2008). *Zelenyy turyzm yak odyn iz napryamiv rozvytku pidpryyemnytstva v sil's'kiy mistsevesti [Green tourism as one of the areas of entrepreneurship development in rural areas]*. Naukovyy visnyk Natsional'noho ahrarnoho universytetu, 124, 91-96 (in Ukr.).
4. Vyshnevs'ka O. M. (2011). *Protsesy hlobalizatsiyi ta perspektyvy sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku sil's'kykh terytoriy [Processes of globalization and perspectives of social and economic development of rural territories]*. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Economics/12_80152.doc.htm (in Ukr.).
5. Vazhyns'kyu F. A., Kolodiychuk A. V. & Molnar O. S. (2011). *Dyversyfikatsiya ta kooperatsiya rozvytku sil's'kykh terytoriy rehionu [Diversification and co-operation of the development of rural areas of the region]*. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu, 33, 125-129 (in Ukr.).
6. Byrkovykh V. I. (2008). *Sil's'kyy zelenyy turyzm – priorytety rozvytku turystychnoyi haluzi Ukrayiny [Rural green tourism - priorities of the development of the tourist industry of Ukraine]*. Stratehichni priorytety, 1(6), 138-143 (in Ukr.).
7. Marmul' L. O. & Romanyuk I. A. (2015). *Rynok pratsi ta zaynyatist' naseleण्या sil's'kykh terytoriy: teoriya i praktyka rehulyuvannya [Labor market and rural population employment: theory and practice of regulation]*. Kherson: Aylant (in Ukr.).

8. Kravtsov S. S. (2010). *Otsinka investytsiynoyi pryvablyvosti sil's'koho zelenoho turyzmu na osnovi rozrakhunku efektu mul'typlikatora [Estimation of investment attractiveness of rural green tourism on the basis of calculating multiplier effect]. Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya ekonomikoju Ukrainy, XI, 398-405 (in Ukr.).*

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Мармуль Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

e-mail: marmul61@ukr.net

Романюк Ірина Анатоліївна, кандидат економічних наук, асистент кафедри економіки та маркетингу Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Мармуль Лариса Александровна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

e-mail: marmul61@ukr.net

Романюк Ирина Анатольевна, кандидат экономических наук, ассистент кафедры экономики и маркетинга Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко

e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Marmul' Larisa, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics Pereiaslav-Khmelnytsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: marmul61@ukr.net

Romaniuk Iryna, Candidate of Sciences (Economics), assistant professor of economics and marketing Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net